

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

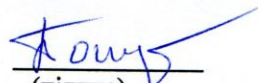
ЗАТВЕРДЖУЮ
 Перший проректор
 Глухівського НПУ
 ім. О. Довженка
Марина ХРОЛЕНКО
 ім'я, прізвище
 «08» 08 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни «ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ»
 Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки
 Спеціальність: 053 Психологія
 Предметна спеціальність:
 Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
 Освітньо-професійна програма: «Психологія»
 Статус: цикл професійної підготовки, нормативна
 Структурні підрозділи, відповідальні за реалізацію навчальної
 дисципліни: Навчально-науковий інститут педагогіки і психології
 Кафедра: педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин				Вид семестрового контролю	
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття			Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Залік	Іспит
					Всього	Лекції	Практичні заняття			
Денна	4	7	3	90	36	18	18	54		+
Заочна	4	7	3	90	10	6	4	80		+

Робочу програму складено на основі: Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія (затвердженого та введеного в дію наказом Міністерством освіти і науки України від 24.04.2019 року № 565) та змін до Стандарту, затверджених наказами Міністерства освіти і науки України № 1583 від 29.12.2023 р., № 842 від 13.06.2024 р., Професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти», затвердженого наказом Мінекономіки № 2425 від 24.12.2020 р., Професійного стандарту «Практичний психолог (соціальна сфера)», затвердженого наказом Мінекономіки № 211 від 03.02.2021 р., освітньо-професійної програми «Психологія», навчального плану підготовки бакалаврів спеціальності 053 Психологія Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

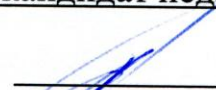
Укладач робочої програми: Валерій ПОЛЩУК, доктор психологічних наук, професор кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

(підпис)

ЗАТВЕРДЖЕНО

кафедрою педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту
протокол від «27» серпня 2024 року № 1

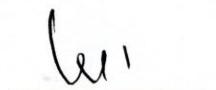
Завідувач кафедри Павло БІЛЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент

(підпис)

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою ННІ Педагогіки і психології
протокол від «28» серпня 2024 року № 7

Голова вченої ради ННІ Педагогіки і психології Андрій ШЕРУДИЛО, кандидат педагогічних наук, доцент

(підпис)

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми Інга ПОЛІЛУЄВА, кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

(підпис)

1. Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «Історія психології» є нормативним компонентом освітньої програми «Психологія».

Навчальна дисципліна «Історія психології» є складовою обов'язкових компонентів ОПП циклу дисциплін професійної підготовки.

Предмет навчальної дисципліни: закономірності становлення психологічного знання про людину упродовж світового цивілізаційного розвитку.

Мета навчального курсу:

засвоєння і систематизація набутої в історичному календарному часі тематичної галузевої психологічної інформації задля успішної реалізації власної індивідуальної особистісно-професійної траєкторії та зміцнення національної безпеки громадянського суспільства через 1) виокремлення актуальної філософсько-психологічної, психологічної та психолого-педагогічної проблематики мирного повсякдення та континентальної загарбницької війни, 2) локалізацію чи унеможливлення стабілізації в себе та інших громадян суб'єктивних чи споглядальних настанов, стереотипів, міфів про соціальну дійсність.

Завдання навчального курсу:

1. Засвоїти пізнавальні пріоритети історико-психологічного знання в інформаційному розрізі особистісних, соціальних, економічних, культурологічних, етнічних, політичних тощо обставин соціальної реальності.

2. Систематизувати базовий різноплановий динамічний тематичний інформаційний масив (монографії, підручники, посібники, статті у періодиці тощо) з домінуванням наукових і навчально-методичних першоджерел за останні п'ять календарних років (2020–2024 рр. і окремо – 2025 р.), а також знакових наукових досягнень, які уособлюють «класику психологічної науки».

3. Сформувати пізнавальну орієнтацію на результативний пошук актуальних поточних, реальних і потенційних соціальних запитів на досконале знання педагогічної психології в умовах сучасних соціальних викликів і загроз.

Теоретична частина навчального курсу: це інформація про генезу історико-психологічного знання у концептуальних здобутках наукових шкіл та наукових уявленнях славетних наукових постатей у пізнавальному вимірі календарного соціального часу «минуле – теперішнє – майбутнє».

Практична частина навчального курсу: встановлення можливостей застосування теоретичних знань в інтенсивній практиці професійної діяльності психолога.

Самостійна робота: вивчення теоретичного матеріалу поза організаційними межами лекцій та семінарів для формування завершеної логістики змісту навчально-професійного процесу (це окремий або інтегральний інформаційний фрагмент з переліку екзаменаційних питань).

Пререквізити: 1) контент освітньо-професійної програми підготовки бакалавра 053 Психологія: а) цикл загальної підготовки (філософія, історія та культура України, педагогіка); б) цикл професійної підготовки (галузеве психологічне знання: загальна психологія, вікова психологія, диференційна психологія, педагогічна психологія, етнопсихологія, соціальна психологія, психологія управління); 2) позаплановий програмний навчальний контент (біологія, економіка, соціологія, етика, естетика, географія, художня література).

Постреквізити: інформаційний масив навчального курсу «Соціальна психологія» є фундаментальною професійною основою передовсім для успішного виконання наукових студентських робіт, проходження педагогічних практик і, як наслідок, необхідних професійних компетенцій.

Тематичний зміст навчальної дисципліни, крім знакових досягнень галузевого світового, зокрема українського психологічного знання, відображає також тривалий авторський науково-педагогічний досвід в українській вищій школі кінця ХХ ст. – 2025.

Основні навчальні компетентності як результат успішного засвоєння навчального курсу

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку.

ЗК 12. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

ФК 2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК 4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

Організація навчання

Види занять

Лекція (монолог, діалог, діалог – монолог, монолог – діалог): передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією для з'ясування рівня пізнавальної орієнтації студентів у змісті навчального курсу.

Семинар (діалог, індивідуальне усне опитування, групове письмове опитування тощо): деталізований розгляд студентами теоретико-практичних положень навчального курсу для їхнього засвоєння з перспективою формування необхідних вмінь і навичок (перелік тем семінарів визначається робочою навчальною програмою дисципліни).

Самостійна робота студента (СРС): окремий інформаційний спектр з переліку екзаменаційних питань, який розробляється студентом на основі загальних тематичних рекомендацій викладача (контроль: семінари чи індивідуальні роботи).

Методи навчання: активний діалог, бесіда, «брейн-штормінг», тестові технології, рольова гра тощо; методи: теоретичний аналіз інформації, реферування матеріалу, аналіз продуктів діяльності, аналіз продуктів власної пошукової діяльності, структурне та структурно-функціональне моделювання соціально-психологічних явищ, екстраполяція тощо) з пріоритетністю а) домінування наукового пошуку («проблемності») у викладі інформаційного масиву викладачем, б) самостійної роботи студентів.

Навчальні заняття для здобувачів вищої освіти денної і заочної форм навчання під час дистанційної освіти здійснюється в синхронному (взаємодія учасників освітнього процесу з одночасним перебуванням у вебсередовищі дистанційного навчання) за допомогою технологій дистанційного навчання (онлайн-зв'язок програмного забезпечення Zoom, Google Meet, Skype, соціальних месенджерів Viber, Instagram, Telegram тощо) та асинхронному режимі (взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання із затримкою в часі) за допомогою електронної пошти, соціальних мереж, форумів, Google Classroom

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ECTS).

Підсумковий контроль – екзамен.

Освітні технології організації навчання та викладання: 1) особистісно-орієнтовані (індивідуального навчання; активного навчання та самонавчання; евристичного навчання; 2) активні та інтерактивні (розвитку критичного мислення; проведення дискусій; ділові та рольові ігри тощо).

Форми навчальної роботи: практикуми, тренінги, рольова гра, проєктно-рольове моделювання; аналітичні дискурси, диспути тощо.

Методи навчання

Методи організаційні: вербальні (лекція-монолог; лекція-діалог; проблемно-орієнтована лекція); візуальні (використання презентацій, демонстрація матеріалів, застосування опорних схем і конспектів); практичні (виконання прикладних завдань).

Методи мотивації пізнавальної активності: проблемний виклад інформації; звернення до реального життєвого досвіду студентів; навчальні дискусії.

Методи оцінювання та самоконтролю навчальних результатів: усні; письмові; аналіз і самоаналіз.

2. Опис навчальної дисципліни «Історія психології»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань: <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u>	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
		Статус – нормативна	
Модулів – 3 Змістових модулів – 3 Загальна кількість годин – 90	Спеціальність: 053 Психологія	Рік підготовки	
		4-й	4-й
		Семестр	
		7-й	7-й
		Лекційні заняття	
		18 год.	6 год.
Семінари			
		18 год.	4 год.

		Самостійна робота	
		54 год.	90 год.
		Вид контролю –екзамен	

2.1. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи «Історія психології» як окремої галузі психологічного знання та навчальної дисципліни. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія психології». Методи дослідження в «Історії психології». Джерела навчальної дисципліни «Історія психології». Принципи історико-психологічного аналізу. Основні історичні етапи становлення психологічного знання. Функціональне місце навчальної дисципліни «Історія психології» у системі загальнонаукового знання (біологія, історія, економіка, політика, педагогіка). Функціональне місце навчальної дисципліни «Історія психології» у системі галузевого психологічного знання

Змістовий модуль 2. Психологія античності (базові наукові досягнення). Наукові психологічні уявлення Конфуція. Наукові психологічні уявлення Сократа. Основні наукові психологічні досягнення мілетської школи. Наукові психологічні уявлення Арістотеля. Наукові психологічні уявлення Демокріта. Наукові психологічні уявлення Геракліта Ефеського. Наукові психологічні уявлення Платона. Наукові психологічні уявлення Анаксагора. Наукові психологічні уявлення Епікура. Філософсько-психологічні школи Давньої Греції (кініки, стоїки, елейти, піфагорейці та ін.)

Змістовий модуль 3. Психологічна наука у календарному соціальному періоді «Психологія середньовіччя» – «Психологія XVII – XIX ст.» (базові наукові досягнення). Психологічні уявлення у Київській Русі (Рівноапостольний князь Володимир, Ярослав Мудрий, Нестор Літописець, Володимир Мономах, Данило Галицький, Костянтин-Василь Острозький та ін.). Психологічні ідеї в арабській психології (Авіценна, Аверроес, Альгазен). Психологічні погляди вчених Києво-Могилянської академії (П. Могила, Ф. Прокопович, І. Гізель та ін.). Філософія і психологія (Ф. Бекон, Р. Бекон, Л. Фейербах, Г. Гегель та ін.). Наукові психологічні уявлення Дж. Локка. Наукові психологічні уявлення Ж.-Ж. Руссо. Наукові психологічні уявлення Г.С. Сковороди. Психологічні погляди Т.Г. Шевченка. Психологічні погляди І.Я. Франка. Наукові психологічні уявлення К.Д. Ушинського. Західноєвропейська психологія XIX – початку XX ст. (В. Вундт, Е. Мейманн, Р. Бенедикт, М. Мід та ін.)

Змістовий модуль 4. Психологія XX ст. – 2025 р.» (базові наукові досягнення). Гештальтпсихологія (наукові пріоритети). Психоаналіз (наукові пріоритети). Гуманістична психологія (наукові пріоритети). Біхевіоризм (наукові пріоритети). Наукові уявлення Ж. Піаже. Педологічна концепція в історії психології. Наукові психологічні уявлення Л.С. Виготського. Наукові психологічні уявлення Л.І. Божович. Наукові психологічні уявлення С.Л. Рубінштейна. Наукові психологічні уявлення Д.Б. Ельконіна. Наукові психологічні уявлення Д. Узнадзе. Українська психологія (Д.Ф. Ніколенко, Г.С. Костюк, О.В. Скрипченко, О.В. Запорожець, О.В. Киричук). Психологічні ідеї вчених НДІ психології України (В.Ф. Баєв, П.Р. Чамата, В.К. Котирло та ін.). Психологічні погляди В.О. Сухомлинського. Психологічні погляди А.С. Макаренка. Психологічні ідеї у творах українських митців радянського та пострадянського періодів (А. Головка, В. Сосюра, А. Малишко, Л. Костенко, А. Дімаров, С. Жадан, А. Васильченко та ін. Наукова спадщина В.А. Роменця. Систематизація сучасних західноєвропейських психологічних концепцій. Історія психології розвивального навчання. Українська психологічна думка у кінці XX – 2025 р. (науково-дослідні інституції та заклади вищої освіти). Вітчизняні та світові тенденції у розвитку психології кінця XX – 2025 р. Галузі психологічного знання. Психологічна наука і національна безпека України. Психологічна наука в історії Глухівського національного університету імені Олександра Довженка

2.2. Структура навчальної дисципліни (денна форма)

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	Семинарські заняття	СРС
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні основи «Історія психології» як окремої галузі психологічного знання та навчальної дисципліни			
Тема 1.1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія психології»	2	2	8
Тема 1.2. Функціональне місце «Історія психології» як психологічної галузі у системі наукового знання.	2	2	6
Змістовий модуль II. Психологія античності (базові наукові досягнення)			
Тема 2.1. «Антична психологія» і методологеми сучасної науки	2	2	6
Тема 2.2. «Антична психологія» у славетних філософсько-психологічних школах, освітніх	2	2	6

школах та наукових постатях			
Змістовий модуль III. Психологічна наука у календарному соціальному періоді «Психологія середньовіччя» – «Психологія XVII – XIX ст.» (базові наукові досягнення)			
Тема 3.1. «Психологія середньовіччя» і методологеми сучасної психологічної науки	2	2	6
Тема 3.2. «Психологія XVII – XIX ст.» і методологеми сучасної психологічної науки	2	2	6
Змістовий модуль IV. Психологія XX ст. – 2025 р. (базові наукові досягнення)			
Тема 4.1. Наукові психологічні школи (пошукові пріоритети)	2	2	8
Тема 4.2. Стан і перспективи сучасного психологічного знання	4	4	8
Разом за семестр	18	18	54

2.3. Структура навчальної дисципліни (заочна форма)

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	Семінарські заняття	СРС
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи «Історія психології» як окремої галузі психологічного знання та навчальної дисципліни			
Тема 1.1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія психології»	1	1	10
Тема 1.2. Функціональне місце «Історія психології» як психологічної галузі у системі наукового знання.	1	1	10
Змістовий модуль II. Психологія античності (базові наукові досягнення)			
Тема 2.1. «Антична психологія» і методологеми сучасної науки	0	0	12
Тема 2.2. «Антична психологія» у славетних філософсько-психологічних школах, освітніх школах та наукових постатях	0	0	14
Змістовий модуль III. Психологічна наука у календарному соціальному періоді «Психологія середньовіччя» – «Психологія XVII – XIX ст.» (базові наукові досягнення)			
Тема 3.1. «Психологія середньовіччя» і методологеми сучасної психологічної науки	0	0	12
Тема 3.2. «Психологія XVII – XIX ст.» і методологеми сучасної психологічної науки	0	0	12
Змістовий модуль IV. Психологія XX ст. – 2025 р. (базові наукові досягнення)			
Тема 4.1. Наукові психологічні школи (пошукові пріоритети)	1	1	10
Тема 4.2. Стан і перспективи сучасного психологічного знання	1	1	10
Разом за семестр	6	4	90

2.4. Зміст лекційного курсу

Номер теми	Перелік тем лекцій, їх анотації*	Кількість годин
1.1.–1.2	Лекція 1. Теоретико-методологічні основи «Історія психології» як окремої галузі психологічного знання та навчальної дисципліни Анотація. З'ясовується навчально-наукове призначення історії психології в системі наукового знання, календарна періодизація її витоків та становлення у пізнавальному руслі сучасного соціального запиту на психологічне знання.	4/2
2.1.–2.2	Лекція 2. Психологія античності (базові наукові досягнення). Анотація. З'ясовується методологічний внесок античної психології у становлення сучасного психологічного знання	4/0
3.1.	Лекція 3. Психологічна наука у календарному соціальному періоді «Психологія середньовіччя» (базові наукові досягнення) Анотація. З'ясовується методологічний внесок «психології середньовіччя» у становлення сучасного психологічного знання	2/0

3.2	Лекція 4. Психологічна наука у календарному соціальному періоді «Психологія XVII – XIX ст.» (базові наукові досягнення) <i>Анотація. Аналізуються найбільш популярні в сьогодинньому повсякденні західноєвропейські психологічні концепції (міфи і реалії). Презентуються досягнення педології як потужного джерельного витоку сучасної української психологічної науки. Встановлюються первинні наслідки різнопланового ідеологічного впливу на розвиток науки</i>	2/0
4.1	Лекція 5. Психологія XX ст. (базові наукові досягнення) <i>Анотація. Аналізується знакова наукова спадщина учених-психологів західноєвропейського та радянського просторів з перспективою її застосування у повсякденній професійній практиці українських психологів</i>	2/0
4.2	Лекція 6. Психологія 1990–тих рр. – 2025 р. (базові наукові досягнення) <i>Анотація. Аналізується знакова наукова спадщина учених-психологів західноєвропейського, українського та пострадянського просторів з перспективою її застосування у повсякденній професійній практиці українських психологів</i>	4/2
Разом за семестр		18/4

2.5. Зміст семінарських занять

Номер теми		Кількість годин
1.1–1.2	Семінар 1–2. «Історія психології» як окрема галузь психологічного знання. <i>Примітка: до кожного питання семінару формулювати резюме (перспективи впровадження наукових ідей у практику професійної діяльності психолога).</i> 1. «Предмет» — проблематика» – «завдання» «історії психології». 2. Взаємозв'язок «історії психології» з іншими галузями наукового знання. 3. Принципи історико-психологічного знання. 4. Основні етапи становлення психологічного знання. 5. Джерела і методи «історії психології». Основні вихідні поняття: джерела «історії психології», загально-філософські принципи, загально-психологічні принципи, «історія психології», історико-психологічна реальність, «історична психологія», «історичне», календарна соціальна хронологія, «логічне», метод, етапи розвитку психології, наукові відкриття, пізнавальні доміанти календарної соціальної хронології, принцип презентизму та антикваризму, предмет історії психології, спеціальні принципи	4/2
2.1–2.2	Семінар 3-4. Базові наукові досягнення «античної психології» і повсякденна професійна діяльність <i>Примітка: до кожного питання семінару формулювати резюме (перспективи впровадження наукових ідей у практику професійної діяльності психолога: передовсім про психологію особистості)</i> 1.Філософсько-психологічні школи (мілетська школа, кініки, елеати, софісти; афінська і спартанська системи виховання особистості). 2.Наукові досягнення античних мислителів про формування особистості (Конфуцій, Сократ, Платон, Геракліт, Анаксагор, Демокріт, Епікур та ін.). Основні вихідні поняття: афінська школа, душа, спартанська школа, антична психологія: кініки, софізм, стоїцизм, мілетська школа, об'єктивний ідеалізм, соціальна класифікація, вікова періодизація Конфуція, Арістотеля, Августина Блаженного, відчуття, ентелехія, принцип детермінізму, принцип розвитку, страждання, свобода волі мікрокосм, макрокосм, принципи пізнання (детермінізму, системності, розвитку), феномен «страждань» у буддизмі, «періоначала» у мілетській школі», принцип пізнання у Сократа і Платона, метафізика, ентелехія, катарсис, сенс життя в Епікура, класифікація темпераментів Гіпократа, Галена, нус	2/0
3.1–3.2	Семінар 5. Наукові досягнення «психології середньовіччя» і повсякденна професійна діяльність. <i>Примітка: до кожного питання семінару формулювати резюме (перспективи впровадження наукових ідей у практику професійної діяльності психолога з акцентом на виокремленням «теорії особистості»)</i> 1. Наукові досягнення мислителів середньовіччя (П. Абельяр, Ф. Аквінський, А. Блаженний, Е. Роттердамський та ін.). 2. Арабська психологія (Авіценна, Аверроес та ін.). 3. «Психологічна думка» у Київській Русі.	2/0

	<p>Основні вихідні поняття: психологія середньовіччя: теологія, рефлекс, психофізіологія, медична психологія, оптика, подвійна істина, моральні повчання, раціоналізм, левіафан (Т. Гоббс), раціоналізм (Декарт), номіналізм (аверроїзм)</p> <p>Семінар 6. Наукові досягнення психології XVII – XIX ст.» і повсякденна професійна діяльність.</p> <p>1. Наукові досягнення окремих учених (Ф. Бекон, В. Вундт, Е. Мейманн та ін.). 2. Психологія і педагогіка (Я.-А. Коменський, Дж. Локк, Ж.-Ж. Руссо та ін.). 3. Українська психологічна думка у творах філософів, педагогів та мистецтвознавців (П. Могила, Ф. Прокопович, І. Гізель, Г.С. Сковорода, К.Д. Ушинський, Т.Г. Шевченко, І.Я. Франко та ін.).</p> <p>Основні вихідні поняття: експериментальна психологія, дитяча психологія, педагогічна психологія, дидактика, психологія виховання джентльмена, «вільне виховання», метод природних наслідків, напрямки виховання християнська етика, пантеїзм, педагогічна антропологія, галузі психологічної науки, експериментальна психологія, саморегуляція, теорія рекапітуляції, макіавеллізм, етнопсихологія, психологія "Великого інквізитора", самопізнання, почуття, переживання.</p>	2/0
4.1	<p>Семінар 7. Психологія XX ст.: методологічна систематизація наукових уявлень про психіку людини.</p> <p>Примітка: до кожного питання семінару формулювати резюме (перспективи впровадження наукових ідей у практику професійної діяльності психолога з акцентованим виокремленням «теорій особистості»)</p> <p>1. Класика західноєвропейської психології (гештальтпсихологія, біхевіоризм, психоаналіз); Ж. Піаже, А. Валлон, М. Мід, Р. Бенедикт, Е. Еріксон та ін. 2. Радянська психологія у видатних наукових постатях (П.П. Блонський, В.М. Бехтерев, Л.С. Виготський, А.Б. Залкінд, А.С. Макаренко, С.Л. Рубінштейн, Д.Б. Ельконін, Г.С. Костюк, В.О. Сухомлинський, О.М. Раєвський, Д.Ф. Ніколенко, В.А. Роменець, О.В. Киричук, Ш.О. Амонашвілі, Я.Л. Коломинський). 3. Психологічна думка у творах філософів, педагогів та мистецтвознавців (А. Головка, В. Сосюра, А. Малишко, А. Дімаров, С. Жадан, А. Васильченко та ін.)</p> <p>Основні вихідні поняття: вікова періодизація, педологія, психіка, психічний розвиток, образ, поведінка, несвідоме, психологія марксизму, культурно-історична теорія розвитку вищих психічних функцій, психологія волі, колектив, гештальтпсихологія, еґо, супереґо, лібідо, біхевіоризм, психоаналіз.</p>	2/0
4.2	<p>Семінар 8–9. Психологія кінця XX– початку XXI ст.: методологічна систематизація наукових уявлень про психіку людини.</p> <p>Примітка: до кожного питання семінару формулювати резюме (перспективи впровадження наукових ідей у практику професійної діяльності психолога з акцентованим виокремленням «теорій особистості»)</p> <p>1. Галузі сучасного психологічного знання. 2. Українська психологія в іменах (О.В. Скрипченко, І.Д. Бех, Л.Ф. Бурлачук, В.В. Рибалка, М.Й. Боришевський, Г.О. Балл) у соціальному розрізі сучасних викликів і загроз. 3. Психологічна думка у творах філософів, педагогів та мистецтвознавців. 4. Типові тенденції у розвитку сучасного психологічного знання. 5. Науково-дослідні центри з психології в Україні (В.Ф. Басв, П.Р. Чамата, В.І. Войтко, В.К. Котирло, О.Е. Помиткін, В.В. Рибалка, І.Д. Бех, Т.М. Титаренко, В.О. Васютинський та ін.). 6. Психологічна наука та університетська освіта (зокрема: ГНПУ імені Олександра Довженка).</p> <p>Основні вихідні поняття: галузі психологічного знання, вікова періодизація, соціальні інститути, психіка, психічний розвиток, особистісно- зорієнтоване навчання і виховання, психологія особистісного зростання, емпатія, «внутрішня позиція школяра», принципи дидактики, психологія виховання, принципи єдності свідомості й діяльності, затримка психічного розвитку, обдарованість, теорія поетапного формування розумових дій, психіка як системне явище, рушійні сили розвитку, настановна, нейропсихологія, лінії дитячої гри, провідна діяльність, спілкування, гуманна педагогіка, психологія вчинку, піраміда потреб, індивідуальна психологія, колективна психологія, етнопсихологія, вікова періодизація Ж. Піаже, епігенетична концепція, тау-типи, тау-типи), особистісно орієнтоване навчання і виховання, життєві кризи особистості</p>	2/2
Разом за семестр		18/4

2.6 –2.7. Зміст самостійної роботи / ІРС

Номер теми	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.1–1.2	Функціональне місце навчальної дисципліни «Історія психології» як окремої психологічної галузі у системі наукового знання: самоаналіз власних відповідей та відповідей інших студентів на питання семінарських занять	14/20
2.1–2.2	«Антична психологія» у славетних філософсько-психологічних школах, освітніх школах та наукових постатях: самоаналіз власних відповідей та відповідей інших студентів на питання семінарських занять	12/26
3.1–3.2	«Психологія XVII– XIX ст.» і методологеми сучасної психологічної науки: самоаналіз власних відповідей та відповідей інших студентів на питання семінарських занять	12/24
4.1–4.2	Психологія кінця XX– початку XXI ст. у Старому і Новому Світі: самоаналіз власних відповідей та відповідей інших студентів на питання семінарських занять	16/20
	Разом за семестр	54/90

Самостійний вибір контенту самостійної роботи (всього – 4 завдання):

1. Методологічні засади формування психологічної проблематики.
2. Наукові досягнення античної психології
3. Психологічна думка у Середньовіччі (методологеми для сучасної психологічної науки)
4. Арабська психологія (методологеми для сучасної психологічної науки)
5. Психологія і педагогіка Київської Русі (Я. Мудрий, В. Мономах) (методологеми для сучасної психологічної науки)
6. Психологія і педагогіка епохи Відродження (методологеми для сучасної психологічної науки)
7. Києво-Могилянська академія та «Історія психології» (П. Могила, І. Гізель, Ф. Прокопович, Я. Яворський...) (методологеми для сучасної психологічної науки)
8. Психологія епохи Відродження (методологеми для сучасної психологічної науки)
9. Українська психологічна думка у ХVII–XIX ст. у творах філософів, педагогів та мистецтвознавців
10. Психологія XIX ст. (становлення психології як окремої галузі наукового знання)
11. Психологічна думка «розстріляного Відродження» мистецтвознавців (Л. Курбас, В. Полішук, М. Хвильовий...)
12. Джерельні витoki сучасних західноєвропейських знань
13. Педологічна концепція в «Історії психології»
14. Радянська психологія у видатних наукових постатях
15. Психологічна думка XX ст. у країнах пострадянського простору.
16. Психологічна думка початку XXI ст. у країнах пострадянського простору.
17. Українська психологічна думка XX (видатні наукові постаті)
18. Психологічна думка в художній літературі XX– початку XXI ст.
19. Українська психологічна думка початку XXI ст.– 2025 р.
20. Взаємозв'язок «Історії психології» з іншими галузями наукового знання
21. Типові тенденції у розвитку сучасного психологічного знання
22. Українська психологічна думка 1991–2025 р. (Захід України): перспективи впровадження наукових ідей в практику професійної діяльності психолога
23. Українська психологічна думка 1991–2025 р. (Схід України): перспективи впровадження наукових ідей в практику професійної діяльності психолога
24. Українська психологічна думка 1991–2025 р. (Південь України): перспективи впровадження наукових ідей в практику професійної діяльності психолога
25. Українська психологічна думка 1991–2025 р. (Центральний регіон України): перспективи впровадження наукових ідей в практику професійної діяльності психолога
26. Українська художня література XVIII ст. і практика професійної діяльності психолога
27. Українська художня література XIX ст. і практика професійної діяльності психолога
28. Українська художня література XX ст. і практика професійної діяльності психолога
29. Українська художня література XXI ст. і практика професійної діяльності психолога
30. «Історія психології» – «Історія філософії» – «Історія педагогіки» (логістичний смисловий контент)

Примітка : для студентів заочної форми навчання – це також додаткове розроблення змісту одного реферативного повідомлення будь-якого інформаційного блоку (тематика семінарів 3–7 за власним вибором):

2.8. Перелік питань для підсумкового контролю

1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Історія психології». 2. Методи дослідження в «Історії психології». 3. Джерела навчальної дисципліни «Історія психології». 4. Принципи історико-психологічного аналізу. 5. Основні історичні етапи становлення психологічного знання. 6–10. Функціональне місце «Історія психології» у системі загальнонаукового знання (біологія, історія, економіка, політика, педагогіка). 11–12. Функціональне місце «Історія психології» у системі галузевого психологічного знання. 13. Смысловий зв'язок навчальної дисципліни «Історія психології» з практикою професійної діяльності психолога. 14. Наукові психологічні уявлення Конфуція. 15. Наукові психологічні уявлення Сократа. 16. Основні наукові психологічні досягнення мілетської школи. 17. Наукові психологічні уявлення Арістотеля. 18. Наукові психологічні уявлення Демокріта. 19. Наукові психологічні уявлення Геракліта Ефеського. 20. Наукові психологічні уявлення Платона. 21. Наукові психологічні уявлення Анаксагора. 22. Наукові психологічні уявлення Епікура. 23–24. Філософсько-психологічні школи Давньої Греції (кініки, стоїки, елейти, піфагорейці та ін.). 25–26. Наукові психологічні уявлення у Київській Русі (Рівноапостольний князь Володимир, Ярослав Мудрий, Нестор Літописець, Володимир Мономах, Данило Галицький, Костянтин-Василь Острозький та ін.). 27. Психологічні ідеї в арабській психології (Авіценна, Аверроес, Альгазен). 28–29. Психологічні погляди вчених Києво-Могилянської академії (П. Могила, Ф. Прокопович, І. Гізель та ін.). 30–31. Філософія і психологія (Ф. Бекон, Р. Бекон, Л. Фейербах, Г. Гегель та ін.). 32. Наукові психологічні уявлення Дж. Локка. 33. Наукові психологічні уявлення Ж.-Ж. Руссо. 34. Наукові психологічні уявлення Г.С. Сковороди. 35. Психологічні погляди Т.Г. Шевченка. 36. Психологічні погляди І.Я. Франка. 37. Наукові психологічні уявлення К.Д. Ушинського. 38. Педологічна концепція в історії психології. 39. Наукові психологічні уявлення Л.С. Виготського. 40. Наукові психологічні уявлення Д.Ф. Ніколенка. 41. Наукові психологічні уявлення О.В. Скрипченка. 42. Наукові психологічні уявлення О.В. Запорожця. 43. Наукові психологічні уявлення О.В. Киричука. 44. Наукові психологічні уявлення Л.І. Божович. 45. Наукові психологічні уявлення С.Л. Рубінштейна. 46. Наукові психологічні уявлення Д. Узнадзе. 47. Наукові психологічні уявлення Г.С. Костюка. 48. Наукові психологічні уявлення Д.Б. Ельконіна. 49–50. Психологічні ідеї вчених НДІ психології України (В.Ф. Баєв, П.Р. Чамата, В.К. Котирло та ін.). 51. Психологічні погляди В.О. Сухомлинського. 52. Психологічні погляди А.С. Макаренка. 53–54. Психологічні ідеї у творах українських митців радянського та пострадянського періодів (А. Головка, В. Сосюра, А. Малишко, Л. Костенко, А. Дімаров, С. Жадан, А. Васильченко та ін.). 55. Наукова спадщина В.А. Роменця. 56. Гештальтпсихологія (наукові пріоритети). 57. Психоаналіз (наукові пріоритети). 58. Гуманістична психологія (наукові пріоритети). 59. Біхевіоризм (наукові пріоритети). 60. Західноєвропейська психологія XIX – початку XX ст. (В. Вундт, Е. Мейманн, Р. Бенедикт, М. Мід та ін.). 61. Наукові уявлення Ж. Піаже. 62. Наукові уявлення Е. Еріксона. 63. Систематизація сучасних західноєвропейських психологічних концепцій. 64. Історія психології розвивального навчання. 65–66. Українська психологічна думка у кінці XX – 2025 р. (науково-дослідні інституції та заклади вищої освіти). 67. Вітчизняні та світові тенденції у розвитку психології кінця XX – 2025 р. 68. Галузі психологічного знання. 69. Психологічна наука і національна безпека України. 70. Психологічна наука в історії Глухівського національного університету імені Олександра Довженка.

Примітка: додаткові питання передбачають інформаційний ракурс чотирьох блоків самостійної роботи / ІРС

2.9. Система оцінювання (критерії оцінювання та шкала оцінювання) із навчальної дисципліни «Історія психології»

2.9.1. Розподіл балів у межах навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Семінарські заняття										Самостійна робота								Модульний контроль				Форма семестрової атестації (екзамен)		
Максимальний бал : 63										Максимальний бал: 15								Максимальний бал: 12				Максимальний бал: 10		
С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	С	МК (1–4)				10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	12		
7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	1	1	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	12		

Заочна форма навчання

Семінарські заняття										Самостійна робота								Модульний контроль				Форма семестрової атестації (екзамен)
Максимальний бал: 40										Максимальний бал: 40								Максимальний бал: 10				Максимальний бал: 10

Семинар 1	Семинар 2	СР 1	СР 2	МК (1-4)	10
20	20	20	20	10	

Примітка: СР 1 та СР 2 можуть виконуватися як інтегроване завдання, що сумарно зіставляється із модульним структурно-функціональним змістом

2.9.2. Критерії та рівні навчальних досягнень

Шкала оцінювання

ECTS	Бали	Рівні навчальних досягнень студентів
A	90-100	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
B	82-89	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
D	64-73	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
E	60-63	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з навчальної дисципліни
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для

Критерії оцінювання навчальних досягнень за шкалою ECTS

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	Рівні навчальних досягнень здобувачів
1	2	3
90-100	A	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. На основі досконалого знання матеріалу предмету набуті знання, вміння та навички здобувач використовує при вирішенні нестандартних задач. Вільно володіє психолого-педагогічною термінологією, вміє критично аналізувати педагогічні факти, формулювати висновки з урахуванням досягнень педагогічної науки викладеної у педагогічній науковій і методичній періодиці. Легко знаходить відповіді на нестандартні, несподівані питання. У складних ситуаціях може провести аналіз на рівні теоретичного осмислення. Виявляє творчі здібності, нахил до самостійної науково-дослідної роботи, який проявляється у написанні рефератів, оглядів літератури, виступах на студентських наукових конференціях.
82-89	B	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження. Вільно володіє матеріалом у відповідності з програмою дисципліни. Знання, вміння та навички може самостійно застосовувати у нестандартних ситуаціях навчального характеру. Проявляє інтерес до наукової та науково-популярної педагогічної літератури. Самостійно опрацював рекомендовану, додаткову літературу з предмету. В процесі вивчення дисципліни іноді виконував реферати не передбачені робочою програмою дисципліни. Проявляє схильність до аналітико-синтетичної діяльності, здатен висловлювати власну думку що до вивченого матеріалу. Отримані знання використовує при аналізі стану навчально-виховного процесу.
74-81	C	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками. Володіє матеріалом в обсязі

		робочої навчальної програми дисципліни, володіє психолого-педагогічною і науковою термінологією, під керівництвом викладача вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію про педагогічні явища. Цілком самостійно використовує набуті знання, вміння та навички в стандартних навчальних ситуаціях. Частково опрацював(ла) передбачені програмою додаткові літературні джерела. При контролі знань досить вільно складає алгоритм відповіді. Швидко знаходить необхідну інформацію в довідниковій літературі.
64-73	D	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками. Повністю відтворює інформацію що викладена в базовому підручнику. Має значні утруднення при необхідності користування додатковою літературою та першоджерелами, формулювання власної думки щодо тих чи інших емпіричних фактів. Епізодичне знайомство з періодичними психолого-педагогічними виданнями. Сформовані уміння може використовувати у стандартних ситуаціях, які закладені у навчальні завдання. При виправленні допущених помилок потребує деякої допомоги викладача. Затрудняється при необхідності використовувати знання отримані при вивченні інших дисциплін.
60-63	E	Нижче середнього рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками. Самостійно відтворює головні положення викладені в базовому підручнику чи лекційному матеріалі. Знає основні етапи організації і проведення наукового дослідження. Потребує допомоги викладача чи товаришів для відтворення систематизованого навчального матеріалу. При реалізації знань у вирішенні практичних завдань потребує допомоги викладача на всіх етапах роботи. Часто допускає типові помилки, які при допомозі може виправити. Відсутнє знайомство з інформацією, що викладена в додатковій літературі.
35-59	FX	Низький рівень володіння навчальним матеріалом. Здобувач має уяву про деякі елементи наукового дослідження. Володіє навчальним матеріалом на фрагментарному рівні, не може систематизовано відтворити навчальний матеріал, не вміє працювати з додатковою літературою і періодичними педагогічними виданнями. Конспект з предмету носить не систематизований, фрагментарний характер. Не вміє скласти алгоритм відповіді. Не може відповісти на питання чи виконати практичну роботу без грубих помилок, на які не звертає уваги. Здобувач не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни
1-34	F	Дуже низький рівень знань із дисципліни. Практично не знає психолого-педагогічної й наукової термінології. Володіння навчальним матеріалом на рівні розпізнавання. Не може користуватися підручником, методичними рекомендаціями, іншими дидактичними засобами. Володіє тільки окремими прийомами практичної діяльності, яких недостатньо для формування вмінь. Відсутність практичних умінь і навичок є підставою для повторного вивчення дисципліни

4. Інформаційне забезпечення:

Рекомендована література

Основна

1. Боуден-Батлер Т. Психологія : 50 видатних книг. К.: Каравела, 2020. 348 с.
2. М'ясоїд Психологічне пізнання: історія, логіка, психологія. Київ :Либідь, 2024. 560 с.
3. Роменець В.А. Історія психології XIX – початку XX століття. К.: Либідь, 2020. 780 с.
4. Роменець В.А. Історія психології. ХУІІ століття. Епоха просвітництва. К.: Либідь, 2020. 998 с.
5. Роменець В.А. Історія психології. Стародавній світ. Середні віки. Відродження. К.: Либідь, 2020. 920 с.
6. Роменець В.А. Історія психології. ХУІІ століття. Епоха просвітництва. К.: Либідь, 2020. 650с.
7. Роменець В.А., Маноха І.П. Історія психології ХХ століття. К.: Либідь, 2017. 1056 с.

8. Тертична Н.А. Історія психології. К.: Книга-плюс, 2018. 352 с.

Додаткова

1. Богданчиков, С. А. Історія радянської психології Берлін: Директ-Медіа, 2014. 148 с.
2. Гриньова Н. Історія психології. Умань: Візаві, 2012. 209 с.
3. Грисенко Н.В. Посібник до вивчення «Історії психології». Дніпропетровськ: РВВВ ДНУ, 2008. 33 с.
4. Жуков С. М., Жукова Т. В. Історія психології. Київ: Кондор, 2009. 232 с.
5. Євдокімова О.О. Історія психології. Харків: ХНУ внутрішніх справ, 2020. 323 с.
6. Корольчук М.С., Криворучко П.П. Історія психології. Київ : Ніка-Центр, 2010. 248 с.
7. Корольчук М.С., Криворучко П.П. Історія психології: навч. посібник: Київ: Ельга, Ніка-Центр, 2010. 248 с.
8. Коханова О.П. Історія психології: від античності до початку ХХ ст. Київ: КУ імені Бориса Грінченка, 2015. 213 с.
9. Махній Н.М. Історія психології. Київ: Видавничий дім «Слово», 2016. 472 с.
10. Основи психології: підручник / за заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. Київ: Либідь, 2010. 632 с.
11. Поліщук В.М. Віковий кризовий розвитку людини від народження до дорослості. Суми: Університетська книга, 2020. 459 с.
12. Поліщук В.М. Освіта України в умовах загрозливих соціальних викликів. *Безпечне освітнє середовище: нові виклики та сучасні рішення в умовах воєнного і повоєнного часу: наукові статті, тези доповідей та інші матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 01.03.2024. Тернопіль: ТОКІППО, 2024. 463 с. (С. 58-63).
13. Поліщук В.М. Педологія як методологічна основа вікового кризового розвитку (до 125-річчя з дня народження Л.С. Виготського). *Габітус. Науковий журнал*, 2021. Вип. 31. С. 151–155.
14. Поліщук В.М., Поліщук С.А. Соціальні функції вікової психології. *Габітус. Науковий журнал*, 2022. Вип. 42. С. 79–83
15. Поліщук В.М. Соціальна психологія [додрук]. Суми: Університетська книга, 2019. 217 с.
16. Polishchuk V Актуальні проблеми освіти і науки України. *International Journal of Education and Science*. 2019. Vol. 2, No 4. С. 29.
17. Піщевська Е.В., Сулова В.О., Уханова А.І. Історія психології. Одеса : Букаєв В.В., 2021. 36.
19. Щербакова І.М. Практикум з історії психології. Суми: Вид-тво СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2014. 160 с.
20. Лисенко Л.Г. Історія психології: від античності до наших днів. Житомир: ЖДУ імені І. Франка, 2016. 218 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека психології [Електронний ресурс]. Режим доступу до сайту: http://gumer.info/bibliotek_Buks/Psixot/Index.php.
2. Науковий вісник НАВС [Електронний ресурс]. Режим доступу до сайту: <http://www.naiav.kiev.ua/pages/biblo/visnik>.
3. Психологічний словник [Електронний ресурс]. Режим доступу до сайту: <http://amazonkat.narod.ru>.
4. Світ психології [Електронний ресурс]. Режим доступу до сайту. <http://www.psychology.net.ru>
5. American journal for fundamental, Applied and Experimental Researches [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://journal.ua-usa.org>.
6. Fundamental and applied researches in practice of leading schools [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://farplless.org>.